

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва і права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Адміністративне процес

(обов'язкова фахова навчальна дисципліна)

Освітньо-професійна програма Правознавство

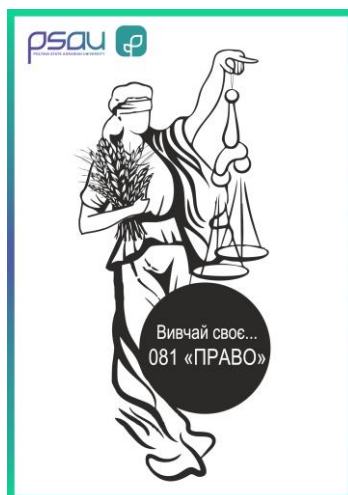
спеціальність 081 Право

галузь знань 08 Право

освітній ступінь Бакалавр

Розробник: Козаченко Юлія, доцент кафедри підприємництва і права, кандидат юридичних наук, доцент

Гарант: Осташова Валерія, доцент кафедри підприємництва і права, кандидат юридичних наук, доцент

Полтава

2022 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Адміністративний процес
Назва структурного підрозділу	Кафедра підприємництва і права Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	 <p><i>Викладач: Козаченко Юлія</i>, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва і права; <i>Контакти:</i> ауд. 482-а (навчальний корпус №4); <i>e-mail:</i> yuliya.kozachenko@pdaa.edu.ua <i>сторінка викладача:</i> https://www.pdaa.edu.ua/people/kozachenko-yuliya-anatoliyivna</p>
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	081 Право
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Навчальні дисципліни: «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Теорія держави і права», «Юридична деонтологія», «Інформаційні системи та технології», «Історія держави і права України», «Конституційне право України», «Судові та правоохоронні органи», «Адміністративне право України».

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування високого рівня правової культури майбутнього юриста на основі засвоєння правових знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни «Адміністративний процес» та можливості їх практичного застосування.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни: формування у майбутніх фахівців:

знань про: поняття та особливості адміністративного процесуального права; види проваджень в адміністративному процесуальному праві; адміністративне процесуальне законодавство; зміст адміністративної та судової практики вирішення конкретних адміністративних справ; основні провадження адміністративного процесуального права; загальну характеристику суб'єктів адміністративного процесуального права; норми і правила складання процесуальних документів;

умінь: орієнтуватися в системі адміністративного та адміністративного процесуального права; правильно тлумачити та застосовувати норми адміністративного процесуального права; аналізувати тенденції юридичної практики та оцінювати її з точки зору відповідності закону; кваліфікувати адміністративні проступки у точній відповідності з законом; робити аналіз судової та адміністративної практики; складати й оформляти процесуальні документи з проваджень у сфері управління, адміністративного судочинства, адміністративно-деліктних проваджень.

Компетентності:

Загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність використовувати комунікаційні та інформаційні технології.

ЗК 15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові (спеціальні):

СК 4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини

СК 10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного і всебічного встановлення певних обставин

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

Програмні результати навчання:

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 11. Мати базові навички риторики.

ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ПРН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПРН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, особливості та структура адміністративного процесу

Тема 2. Адміністративно-процесуальні норми та відносини

Тема 3. Організація адміністративного судочинства в Україні

Тема 4. Юрисдикція адміністративного суду

Тема 5. Проведення в адміністративному суді першої інстанції

Тема 6. Перегляд судових рішень в адміністративному суді

Тема 7. Виконання судових рішень в адміністративних справах

Тема 8. Загальні положення провадження в справах про адміністративні правопорушення

Тема 9. Структура провадження в справах про адміністративні правопорушення

Тема 10. Проведення за зверненнями громадян

Трудомісткість:

Загальна кількість годин 120 год

Кількість кредитів 4

Форма семестрового контролю екзамен

Структура курсу

Назви тем	Кількість годин								
	Усього	денна форма				заочна форма			
		у тому числі				Усього	у тому числі		
		л	п	н/п	с.р.		л	п	с.р.
Тема 1. Поняття, особливості та структура адміністративного процесу	10	2	-	-	8	9	2	-	6
Тема 2. Адміністративно-процесуальні норми та відносини	12	2	2	-	8	11	2	2	7
Тема 3. Організація адміністративного судочинства в Україні	14	4	2	-	8	9	2	-	7
Тема 4. Юрисдикція адміністративного суду	10	2	-	-	8	9	2	-	7
Тема 5. Проведення в адміністративному суді першої інстанції	14	4	2	-	8	11	4	-	7
Тема 6. Перегляд судових рішень в адміністративному суді	12	4	-	-	8	9	2	-	7
Тема 7. Виконання судових рішень в адміністративних справах	12	2	2	-	8	10	2	2	6
Тема 8. Загальні положення провадження в справах про адміністративні правопорушення	12	2	2	-	8	9	2	-	7
Тема 9. Структура провадження в справах про адміністративні правопорушення	12	2	2	-	8	10	2	2	6
Тема 10. Проведення за зверненнями громадян	12	2	2	-	8	8	2	-	6
Індивідуальне завдання:	х	х	х	х	х	26	-	-	26

контрольна робота									
Усього годин	120	26	14	-	80	120	22	6	92
ЕКЗАМЕН	27				27	27			27

Політика оцінювання

1. Академічна доброчесність:

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

2. Система оцінювання:

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назва теми	Види навчальної роботи студентів				Разом по темі
	Ведення конспект у лекцій	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Написання реферату	
Тема 1. Поняття, особливості та структура адміністративного процесу	-	-	2	-	2
Тема 2. Адміністративно-процесуальні норми та відносини	-	5	2	-	7
Тема 3. Організація адміністративного судочинства в Україні	-	5	2	-	7
Тема 4. Юрисдикція адміністративного суду	-	-	2	-	2
Тема 5. Проведення в адміністративному суді першої інстанції	-	5	2	-	7
Тема 6. Перегляд судових рішень в адміністративному суді	-	-	2	-	2
Тема 7. Виконання судових рішень в адміністративних справах	-	5	2	-	7
Тема 8. Загальні положення провадження в справах про адміністративні правопорушення	-	5	2	-	7
Тема 9. Структура провадження в справах про адміністративні правопорушення	-	5	2	-	7
Тема 10. Проведення за зверненнями громадян	-	5	2	-	7
Ведення конспекту лекцій	20	-	-	-	20
Написання реферату	-	-	-	5	5
ЕКЗАМЕН	-	-	-	-	20
Разом	20	35	20	5	100

* Перевірка засвоєння теоретичних питань та завдань, що виносилися на самостійну роботу, здійснюється шляхом перевірки виконаних письмово робіт.

Заочна форма навчання

Назва теми	Види навчальної роботи студентів				Разом по темі
	Ведення конспекту лекцій	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Контрольна робота	
Тема 1. Поняття, особливості та структура адміністративного процесу	-	-	1	-	1
Тема 2. Адміністративно-процесуальні норми та відносини	-	5	1	-	6
Тема 3. Організація адміністративного судочинства в Україні	-	-	1	-	1
Тема 4. Юрисдикція адміністративного суду	-	-	1	-	1
Тема 5. Провадження в адміністративному суді першої інстанції	-	-	1	-	1
Тема 6. Перегляд судових рішень в адміністративному суді	-	-	1	-	1
Тема 7. Виконання судових рішень в адміністративних справах	-	5	1	-	6
Тема 8. Загальні положення провадження в справах про адміністративні правопорушення	-	-	1	-	1
Тема 9. Структура провадження в справах про адміністративні правопорушення	-	5	1	-	6
Тема 10. Провадження за зверненнями громадян	-	-	1	-	1
Ведення конспекту лекцій	15	-	-	-	15
Індивідуальне завдання: контрольна робота	-	-	-	40	40
ЕКЗАМЕН	-	-	-	-	20
Разом	15	15	10	40	100

* Перевірка засвоєння теоретичних питань та завдань, що виносилися на самостійну роботу, здійснюється шляхом перевірки виконаних письмово робіт.

Форми оцінювання результатів навчання

Денна форма навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання					Разом
	Ведення конспекту лекцій	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Написання реферату	Екзамен	
ПРН 6	3,3	5,8	3,3	0,83	3,3	16,6
ПРН 11	3,3	5,8	3,3	0,83	3,3	16,6
ПРН 13	3,3	5,8	3,3	0,83	3,3	16,6
ПРН 15	3,3	5,8	3,3	0,83	3,3	16,6
ПРН 21	3,3	5,8	3,3	0,83	3,3	16,6
ПРН 22	3,3	5,8	3,3	0,83	3,3	16,6
Разом	20	35	20	5	20	100

Заочна форма навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання					Разом
	Ведення конспекту лекцій	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Виконання контрольної роботи	Екзамен	
ПРН 6	2,5	2,5	1,67	6,67	3,3	16,6

ПРН 11	2,5	2,5	1,67	6,67	3,3	16,6
ПРН 13	2,5	2,5	1,67	6,67	3,3	16,6
ПРН 15	2,5	2,5	1,67	6,67	3,3	16,6
ПРН 21	2,5	2,5	1,67	6,67	3,3	16,6
ПРН 22	2,5	2,5	1,67	6,67	3,3	16,6
Разом	15	15	10	40	20	100

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Адміністративна відповідальність та провадження в справах про адміністративні правопорушення : навч. посіб. [О.В. Кузьменко, М.В. Плугатир, І.Д. Пастух та ін.]; за заг. ред. О.В. Кузьменко. К.: ЦУЛ, 2020. 388 с.

2. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. Оцінювання / [І. М. Балакарева, М.І. Белікова, І.В. Бойко та ін.] ; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. Харків: Право, 2020. 238 с.

3. Адміністративне право : підручник / Ю.П. Битяк (кер авт. кол.), І. М. Балакарева, І.В. Бойко та ін.; за загальною редакцією Ю.П. Битяка. Харків: Право, 2020. 392 с.

4. Тетарчук І.В., Дяків Т.С. Адміністративне судочинство : навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: ЦУЛ, 2020. 186 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Офіційний вісник України. 2010. № 72 /1. Ст. 2598.

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та протоколи до неї. Офіційний вісник України. 2006. № 32. Ст. 2371.

3. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 року № 2747 – IV. Офіційний вісник України. 2005. № 32. Ст. 1918.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-Х. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. №51. Ст. 1122.

5. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст. 552.

6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України : від 05 липня 2012 року № 5076-VI. Відом. Верховної Ради України. 2013. № 27.

7. Про адміністративні послуги : Закон України : від 06 вересня 2012 року № 5203-VI. Відом. Верховної Ради України. 2013. № 32.

8. Про безоплатну правову допомогу : Закон України : від 02 червня 2011 року № 3460-VI. Відом. Верховної Ради України. 2011. № 51.

9. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року. Офіційний вісник України. 2011. № 59. Ст. 2347.

10. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 року № 1404-VIII. Голос України. 2016. № 122-123.

11. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV. Голос України. 2006. № 62.

12. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень: Закон України від 5 червня 2012 року № 4901-VI. Голос України. 2012. № 117.

13. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 квітня 2012 року. Відомості Верховної Ради України. 2013. №1. Ст. 1.

14. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 року. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 13. Ст. 65.

15. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року № 755-IV. Урядовий кур'єр. 2003. № 188.

16. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. Урядовий кур'єр. 2015. № 21.

17. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 47. Ст. 256.
18. Про Кабінет Міністрів України : Закон України : від 27 лютого 2014 року № 794-VII. Відом. Верховної Ради України. 2014. № 13.
19. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України : від 02 березня 2015 року № 222-VII. Відом. Верховної Ради України. 2015. № 23.
20. Про міжнародні договори: Закон України від 29 червня 2004 року № 1906-IV. Голос України. 2004. № 142.
21. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.
22. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року. Відомості Верховної Ради України. 1999. №20-21. Ст. 190.
23. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1403-VIII. Голос України. 2016. № 122-123.
24. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2365-III. Офіційний вісник України. 2001. № 17. Ст. 728.
25. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України : від 22 вересня 2011 року № 3773-VI. Відом. Верховної Ради. 2012. № 19–20.
26. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 року. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 45. Ст. 397.
27. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 року. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 25. Ст. 28.
28. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня липня 2001 року. Офіційний вісник України. 2001. № 26. Ст. 1151.
29. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року. Офіційний вісник України. 2011. № 27. Ст. 1123.
30. Про судовий збір : Закон України : від 08 липня 2011 року № 3674-VI. Відом. Верховної Ради України. 2012. № 14.
31. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII. Голос України. 2016. № 132-133.
32. Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 року № 348. Офіційний вісник України. 1997. №16. Ст. 85.
33. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ Міністерства внутрішніх справ України : від 06.11.2015 № 1376. Офіційний вісник України. 2015. № 99.
34. Про затвердження Інструкції про порядок розгляду в Службі безпеки України звернень громадян: Наказ Служби безпеки України від 10 квітня 2018 року № 532. Офіційний вісник України. 2018. №39. Ст. 1387.
35. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації особистого прийому громадян у Міністерстві юстиції України, його територіальних органах, підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери його управління: Наказ Міністерства юстиції України від 15 лютого 2017 року № 388/5. Офіційний вісник України. 2017. № 22. Ст. 644.
36. Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організацій, їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10 жовтня 2004 року № 1177. Офіційний вісник України. 2004. № 43. Ст. 2853.
37. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації особистого прийому громадян у Державній фіскальній службі України та її територіальних органах: Наказ

Міністерства фінансів України від 2 березня 2015 року № 271. Офіційний вісник України. 2015. № 38. Ст. 1153.

Допоміжна література:

1. Адміністративна діяльність: навчальний посібник для студентів вузів / М.В. Ковалів та ін. К.: Алерта; К.: КНТ; К.: ЦУЛ, 2009. 431 с.
2. Адміністративне судочинство. І.М. Балакарева, І.В. Бойко, Я.С. Зелінська та інші; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. Х.: Право, 2016. 302 с.
3. Адміністративне право і процес УНР в екзилі: невідома правнича спадщина України. Київ: Дакор, 2015. 500 с.
4. Адміністративні процедури у сфері вищої освіти: теоретико-правове дослідження : монографія / Н.Л. Губерська. Харків: Панов, 2015. 508 с.
5. Адміністративне процесуальне право: навч. посіб. / Т.П. Мінка, С.М. Алфоров, Р.В. Миронюк та ін.; за ред. Т.П. Мінки. Х.: Право, 2013. 353 с.
6. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика: монографія / [С.В. Ківалов та ін.]: за заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової; Нац. Ун-т «Одес. Юрид. Акад.»: Фенікс, 2013. 392 с.
7. Гончарук С. Т. Адміністративний процес: навч. посіб. / С. Т. Гончарук. К. : НАУ, 2012. 184 с.
8. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. / Е.Ф. Демський. К.: Юрінком Інтер, 2008. 495 с.
9. Дубович О. В., Козаченко Ю. А. Правове становище адвоката свідка у кримінальному провадженні. Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва : колективна монографія ; за ред. О. В. Калашник, Х. З. Махмудова, І. О. Яснолоб. Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2020. 320 с. С. 105-111
10. Кальян О.С., Козаченко Ю.А. Адміністративно-правові аспекти здійснення державного контролю (нагляду) у сфері господарської діяльності. Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва : колективна монографія; за ред. О. В. Калашник, Х. З. Махмудова, І. О. Яснолоб. Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2019. С. 94-101.
11. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / О.А. Банчук, І.Б. Коліушко, Р.І. Корчуга та ін.; Р.О. Куйбіда (заг. ред.); Центр політико-правових реформ. К.: Юстініан, 2009. 976 с.
12. Кодекс адміністр. судочинства України: науково-практичний коментар / Н.О. Армаш, О.М. Бандурка, А.В. Басов та ін.: А.Т. Комзюк (заг. ред.). К.: Прецедент: Істина, 2009. 823 с.
13. Козаченко Ю.А. Конституційні принципи верховенства права і законності в господарському судочинстві України. *Порівняльно-аналітичне право*. № 2. 2018. URL : http://www.pap.in.ua/2_2018/41.pdf.
14. 2. Козаченко Ю.А. Адміністративна відповідальність у сфері забезпечення прав пацієнта : перспективи удосконалення. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 2. 2017. С. 73–76.
15. 3. Козаченко Ю.А. Ліцензування медичної діяльності у системі адміністративно-правових засобів забезпечення прав пацієнтів. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 9. С. 59–62.
16. Комзюк А.Т., Бевзенко В. М., Мельник Р. С. Адміністративний процес України: Навч. посібник. К.: Прецедент, 2007. 531 с.
17. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар до Кодексу адміністр. судочинства України / В.М. Кравчук. Х.: Фактор, 2011. 798 с.
18. Кузьменко О.В. Курс адміністративного процесу: навч.посіб. / О.В. Кузьменко. К.: Юрінком Інтер, 2013. 208 с.

19. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підруч. для студентів ВНЗ / С.В. Ківалов, І.О. Картузова, А.Ю. Осадчий; Нац. Ун-т «Одес. Юрид. Акад.». Одеса: Фенікс, 2014. 340 с.

20. Науково-практичний коментар Кодексу адмін. судочинства України / О.М. Пасенюк, О.Н. Панченко, В. Б. Авер'янов та ін.; О.М. Пасенюк (заг. ред.); Вищий адміністративний суд України. К.: Юрінком Інтер, 2009. 704 с.

21. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України [Темкіжев І.Х. та ін.]; за заг. ред. І.Х. Темкіжева, Голови Вищ. адмін. суду України; Вищ. адмін. суд України. – 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2012. 718 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.rada.gov.ua>

2. Верховний Суд: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>

3. Державна судова адміністрація: Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

4. Конституційний Суд України : офіційний веб-сайт України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>

5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

6. Судова влада України : офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. URL: <http://court.gov.ua/>